

Vastaus Vaula Norrenan ja 32 muun valtuutetun aloitteeseen demokratiaviikko Vantaalle / PT (kvalt)

VD/7860/00.02.00.03/2024

PT/ML/LR/MT

Vaula Norrena sekä 33 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Vantaalla asukkaiden osallistuminen kaupungin asioihin on matalaa. Äänestysaktiivisuus on maan heikointa, ollen viime kuntavaaleissa vain 48,4 % ja aluevaaleissa vain 38,1 % äänioikeutetuista. Vuonna 2022 Vantaan nuorista (18–24-v) vain 19 % äänesti, ja lapsiperheikäisistäkin (33–44-v) vain 33 %.

Kun Vantaan alhaista äänestysaktiivisuutta tutkittiin, kävi ilmi, että yksi syy äänestämättömyyteen on se, että asukkaat eivät tunne kaupunkinsa päättäjiä ja ehdokkaita. Ehdotamme, että Vantaalla aletaan järjestää vuosittaista Demokratiaviikkoa, jolloin kaupungin päättäjiä ja päätöksentekoa tehdään tunnetuksi asukkaille. Demokratiaviikon sisältöön voisi kuulua avoimia demokratiatoreja, joissa kuntalaiset pääsevät juttelemaan valtuutettujen sekä lautakuntien luottamushenkilöiden kanssa ’walking cafe’- tyyppisesti ’toripöydissä’ (ilman vaalipaneelimaista pakkoistumista) – paikoissa, joissa ihmiset muutenkin käyvät, esimerkiksi kirjastoissa ja asukastiloissa. Demokratiaviikolla Vantaan asukaslehdessä voidaan esitellä lautakuntia ja niiden toimintaa sekä neuvoa, miten asukas voi olla yhteydessä päättäjiin; millaisista asioista kukin toimieliin päättää ja niin edelleen. Asukkaille voitaisiin järjestää esittelykierroksia kaupungintalolla tms.

Vaalivuosina tärkeää on myös kertoa, ketkä saavat äänestää ja miten äänestäminen käytännössä tehdään. Kouluissakin voitaisiin viettää demokratiaviikkoa. Nuorisoala jo järjestääkin omaa Politiikkaviikkoa, ensi vuonna se on 24.- 28.3.2025. Vantaan strategiassa on sitovana tavoitteena, että demokratia vahvistuu.

Esitämme, että kaupunki selvittää Demokratiaviikon toteutusmahdollisuuksia Vantaalla.”

Kaupunginvaltuusto 18.11.2024 § 24

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmistettavaksi.

Liite:

- allekirjoitettu Vaula Norrenan ja 33 muun valtuutetun aloite Demokratiaviikko Vantaalle

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Vantaan kaupungin osallisuustyön kehittämisestä poikkitoimialaisesti vastaa Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan yhteisissä palveluissa sijaitseva Viestintä ja vuorovaikutus –tiimin osallisuuspalvelut Osallistuva Vantaa –ohjelman mukaisesti. 2025 loppuun päättyvän Osallistuva Vantaa –ohjelman viides teema ”Suora osallistuminen” tukee edustuksellista demokratiaa ja siinä määritellyt toimenpiteet vastaavat osittain huoliin, joiden pohjalta valtuustoaloite on kirjoitettu. Ohjelmakauden

aikana on kokeiltu erilaisia tapoja lisätä asukkaiden ja päättäjien välistä vuoropuhelua esimerkiksi Erätauko-dialogit, asukasiltujen ja asukasfoorumin erilaiset toteutustavat, virtuaaliset vaalikahvit ja nuorisovaltuuston Instagram Live-tilaisuudet.

Kokeiluista on opittu, että kaupunkilaisten innostaminen uurnille vaatii pitkäjänteistä työtä vaalien välissä. Harva lähtee liikkeelle, jos tilaisuuden aihe ei kosketa omaa elämää tai lähiympäristöä. Demokratiaan tai vaaleihin liittyvät tilaisuudet saavat liikkeelle useimmin ne asukkaat, joka ovat jo valmiiksi halukkaita äänestämään. Vaalien välissä puolestaan päättäjiä on vaikea saada paikalle tapahtumiin. Lisäksi tutkimuksista ja esimerkiksi Sitran Demokraattiset osallistumismahdollisuudet -selvityksestä (2022) käy ilmi, että kuntalaisten ja päättäjien preferenssit osallistumisen menetelmissä eroavat merkittävästi. Kuntalaiset suosivat digitaalista, helppoa ja nopeaa osallistumista, kun taas päättäjät toivovat kasvokkaisia kohtaamisia ja keskusteluja.

Osana lasten ja nuorten demokratiakasvatusta Vantaa osallistuu Nuorisola ry:n koordinoimiin Nuorten vaaleihin. Nuorisola (ent. Allianssi ry) järjestää vaalien yhteydessä kansalliset nuorten vaalit. Nuorten vaaleissa nuoret pääsevät tutustumaan vaalikoneen kautta oikeisiin alueensa ehdokkaisiin sekä äänestämään heitä vaaleissa. Nuorisola välittää mukaan ilmoittautuneille tahoille sähköisesti materiaalit, kuten vaalilipukkeet ja ehdokaslistat, vaalitilaisuuksien järjestämistä varten.

Nuorten vaalien yhteydessä järjestetään Poliittikkaviikko, johon liittyen Nuorisola tuottaa viikon eri päiville materiaalia, jolla nuorten ryhmien (kouluissa, mutta myös nuorisotiloilla yms.) kanssa voidaan käydä läpi vaikuttamista, päätöksentekoa ja äänestämistä. Materiaalit jäävät ilmoittautuneiden käyttöön myös Poliittikkaviikon jälkeen.

Osallisuuspalvelut koordinoi työryhmää, joka tukee koulujen ja nuorisotilojen osallistumista Nuorten vaaleihin. Tänä vuonna mukaan lähti Vantaalta 26 koulua/oppilaitosta. Työryhmässä on myös koottu kuntavaaliaineisto Vantaa-spesifiksi tietopaketiiksi tukemaan nuorten vaalien järjestämistä kouluissa ja oppilaitoksissa sekä nostettu Nuorten vaaleja intrautisissa ennen ja Vantaa.fi-sivustolla jälkeen vaalien. Työryhmässä onnistuttiin myös neuvottelemaan Vantaan Sanomien kanssa mahdollisuudesta saada vaalien ajaksi oppilaille ilmainen lukuoikeus lehteen, jotta nuoret pystyvät seuraamaan vaalikeskustelua ja saavat myös tiedon Nuorten vaalien Vantaan tuloksesta lehden kautta.

Erillisen demokratia viikon sijaan Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala suosittelee panostuksia pitkäjänteiseen kehittämiseen, jossa kuntalaisten ja päättäjien vuoropuhelua sekä kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksia ajankohtaisiin aiheisiin tuetaan monipuolisilla menetelmillä. Innostus vaikuttamiseen ja äänestämiseen syntyy, kun oman kädenjäljen näkee kotikaupungissaan, oli kyse sitten kaavoittamisesta, budjetoinnista tai palvelujen kehittämisestä.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Kasvatuksen ja oppimisen toimialalla kannustetaan yksiköitä osallistumaan nuorten vaaleihin ja poliittikkaviikkoon. Teemme tiivistä yhteistyötä kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan kanssa nuorten vaalien ja poliittikkaviikon koordinoinnin ja viestinnän suhteen.

Demokratiakasvatus kuuluu kaikkien koulutustasojen opetussuunnitelmiin ja sitä toteutetaan opetuksessa ikätasoisesti. Kasvatuksen ja oppimisen hallinnossa tuetaan yksiköissä toteutettavaa demokratiakasvatusta oppilas- ja opiskelijakuntien toimintaa kehittämällä, demokratiakasvatusmateriaaleilla, osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien viestinnällä lapsille ja nuorille ja kasvattajille.

Vantaalla on toteutettu vuodesta 2008 Vaikuttajapäivän prosessia, jonka kautta lapset ja nuoret eskarista toiselle asteelle ovat saaneet osallistua kaupungin toiminnan kehittämiseen eri aiheista. Vaikuttajapäivän toiminta jatkuu yksiköissä ja ryhmissä koko lukuvuoden ja huipentuu loppukeväällä Vaikuttajapäivän tapahtumapäiviin kaupungintalolla. Vaikuttajapäivän ennakotehtävien tekemistä markkinoidaan erityisesti Lasten oikeuksien viikon aikaan marraskuussa.

Konsernijohtoon ja elinvoiman toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Kuntademokratian palvelualueen lakiasiat ja päätösvalmistelu -yksikkö järjestää vantaalaisille koululaisryhmille vierailuja kaupungintalolle sekä esittelyjä kunnallisesta päätöksenteosta. Vuosittain vierailuryhmiä on ollut noin viisi kappaletta painottuen yläaste- ja lukioluokkiin. Vahvistuneen resursoinnin myötä vierailujen määrää pystytään kasvattamaan sekä lisäämään proaktiivista otetta vierailuiden järjestämisessä ja vierailukonseptin kehittämisessä.

Juuri käytyjen kunta- ja aluevaalien viestintä koostui markkinointikampanjasta, perusvaaliviestinnästä sekä mikrovaikuttamisen kampanjoista. Lisäksi Nuorten vaaleja tuettiin keskitetystä viestinnästä mm. uutisoinnissa, mediayhteistyössä ja kouluille suunnattujen varsinaisiin vaaleihin liittyvien mainosmateriaalien teossa.

Markkinointikampanjassa muistutettiin asukkaita kaupungin tehtävistä ja palveluista, joista kaupunginvaltuusto päättää. Kampanjan teemat olivat päivähoido, harrastukset ja liikuntapaikat sekä rakentaminen ja turvallisuus. Kampanja näkyi laajasti 24.3.–13.4. printti- ja digilehdissä, kadunvarsi-/ulkonäytöillä, infonäytöillä, bussien näytöillä, vantaa.fissä, sosiaalisen median kanavissa ja julisteita oli esim. kirjastoissa, asukastiloissa ja päiväkotien seinillä. Kampanjan kielet olivat suomi, ruotsi ja englanti. Kampanjan slogan oli ”Vaali arkeasi, käytä ääntäsi”.

Perusvaaliviestintässä keskityttiin siihen, että ihmiset tietäisivät, mistä he äänestävät ja miksi kannattaa äänestää - se toimi myös kampanjan jatkeena. Perusviestintää tehtiin aktiivisesti ja monikanavaisesti 10.3.–14.4. Tehtyjä materiaaleja olivat mm. uutiset ja nettisivut, useat erilaiset esitteet, julisteet, bussianimaatio ja infonäyttökuvia. Kielinä olivat suomi, ruotsi, englanti ja selkokieli sekä osa materiaaleista myös viidellä puhutuimmalla kielellä (venäjä, viro, arabia, albania, somali). Myös vaalibussista tehtiin maksullista mainontaa perusviestinnän lisäksi.

Mikrovaikuttamisella tarkoitetaan vaikuttamista pieniin ryhmiin. Alue- ja kuntavaalien kohdalla halusimme vaikuttaa erityisesti maahanmuuttajataustaisiin ja nuoriin vantaalaisiin. Teimme kuusi videota, joissa henkilö kertoo omalla äidinkielellään, mikä on hänelle tärkeää ja miksi äänestäminen kannattaa. Videoiden kielet olivat suomi (+ ruotsin ja englanninkieliset tekstitykset), venäjä, viro, arabia, albania, somali. Näitä videoita mainostettiin sosiaalisessa mediassa kielen perusteella. Lisäksi kohdistimme mainostamista tietyille alueille, joissa äänestysaktiivisuus on ollut heikkoa.

Demokratiaviikon sijaan ehdotetaan, että viestinnässä keskitytään tehostamaan jo tehtävää kuntademokratiaviestintää ja lisäämään selkeäkielistä viestintää koken osallisuussuunnitelman mukaisesti. Tällä hetkellä työnalla on päätösviestinnän kehittäminen saavutettavampaan ja kiinnostavampaan suuntaan ja niin, että siitä tulisi entistä enemmän asukaslähtöistä. Suunnittelussa on mm. Päättäjän päivä, jossa luottamushenkilöt työskentelevät osan päivästä kaupungin eri yksiköissä ja palveluissa. Tästä olisi tarkoitus tehdä kevyttä somesisältöä ja samalla kertoa päätöksenteosta

kiinnostavasti. Myös uuden valtuuston esittelyyn on viestintävalmistelut käynnissä. Jokaisessa Asukaslehdessä tullaan nostamaan kuntademokratiaan liittyviä aiheita: esimerkiksi tulevassa 2 / 2025 numerossa on aukeama (+ lyhyesti ruotsi, englanti), jolla esitellään kuntavaalien tuloksia, päätöksentekoa pähkinänkuoressa sekä kuinka päätöksenteko kaupungissa etenee ja missä vaiheessa asukkaalla on mahdollisuus vaikuttaa.

Yhteenvetona todettakoon, että yksittäisen demokratiaviikon sijaan toivotaan panostettavan pitkäjänteiseen kehittämiseen, jossa kuntalaisten ja päättäjien vuoropuhelua sekä kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksia ajankohtaisiin aiheisiin tuetaan monipuolisilla menetelmillä. Todennäköistä on, että tapahtumaan osallistuisivat pääsääntöisesti ne, jotka ovat jo tietoisia kunnallisesta päätöksenteosta, eivätkä ne, jotka eivät tunne kaupungin luottamushenkilöitä. Viestinnällisesti yleisen demokratiaviestinnän kehittäminen palvelisi laajempaa joukkoa kuntalaisia.

Kaupunginhallitus 12.5.2025

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Vaula Norrenalle ja 33 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Liite:

- allekirjoitettu Vaula Norrenan ja 33 muun valtuutetun aloite Demokratiaviikko Vantaalle

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Mari Lehtoruusu, vastaava osallisuusasiantuntija, p. 040 162 6934

Leena Rusanen, hallintojohtaja, p. 050 314 5702

(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)